

Kwaliteitskaart invulling rol intern begeleider t.a.v. thuis/afstandsonderwijs

Doel

Met deze kwaliteitskaart willen wij suggesties aanreiken over de wijze waarop intern begeleiders invulling kunnen geven aan hun rol nu het onderwijs op afstand georganiseerd wordt. Het doel is dat het onderwijs aan de leerlingen op zo'n effectief mogelijke manier kan doorgaan en het reguliere lesprogramma zo min mogelijk wordt onderbroken. De intern begeleider is hierin doorgaans binnen de school de verbinder:

- Zij heeft de regie in de uitvoering van het beleid voor kwaliteitsverbetering en dat doet ze door gericht in te zetten op professionalisering van leraren (Beroepsstandaard IB, 2019).
- De intern begeleider houdt samen met het team zicht op ontwikkeling, verzorgt de trendanalyses → in deze situatie met het afstandsonderwijs is het vooral ook van belang om vooruit te kijken: wat is er nu nodig, wat is er in een volgende fase nodig. Daar op voorbereiden en kijken wat het team dan nodig heeft om dat te kunnen. De ib'er blijft monitoren en signaleren (van good practices en risico's inventariseren op groepsniveau). Afstemming en op één lijn blijven met alle betrokkenen.
- De intern begeleider voert de regie over de leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften.

Hoe geef je dit vorm binnen het afstandsonderwijs?

Aanpak

Algemeen - organisatorische/ technische voorbereiding

Voor het geven van onderwijs op afstand, is software nodig om te kunnen videochatten met grote groepen. Er zijn veel tools beschikbaar, die de mogelijkheid bieden om online te videochatten. Zorg dat er afstemming is over het doel van afstandsonderwijs vanuit het bestuur en in afstemming met de directeur. Advies: Bespreek wekelijks met bouw of leerteam de zicht op ontwikkeling, alle kinderen in beeld en zorg over leerlingen met een veiligheidsrisico.

- Organiseer en plan een aantal vaste momenten waarop je wekelijks de directeur/het management team spreekt.
- Organiseer en plan een aantal vaste momenten waarop je wekelijks de leerkrachten van een onder-/midden-/bovenbouw en/of leerteam spreekt.
- Organiseer en plan de momenten met externe partners in kader van voortgaande ontwikkeling betreffende leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften.
- Zorg dat alle gesprekspartners een link hebben waar ze moeten inloggen om de videochat te kunnen volgen.
- En organiseer je feedback: hoe weet je hoe het met de leerkrachten/de groepen/de leerlingen/de gegeven instructies/de ouders gaat? Hoe houd je zicht op wat goed gaat en wat behouden moet blijven en hoe houd je ook zicht op wat minder goed gaat en verbeterd moet worden?

Ondersteunen/professionaliseren van leerkrachten

Didactische ondersteuning voor het online lesgeven is voor veel leerkrachten wenselijk. Veel informatie over het online lesgeven en goede instructies zijn door diverse onderwijsondersteunende instanties al goed verspreid.

Om zicht te houden op de kwaliteit van de online instructies die door de leerkrachten gegeven wordt kan op de volgende aspecten gelet worden:

- Net als in de gewone instructie, is het bij een online instructie belangrijk om te beginnen met het benoemen van het lesdoel. Wat kan de leerling aan het eind van de les?
- De leerkracht laat de leerlingen de kennis die zij al hebben over dit onderwerp activeren in hun langetermijngeheugen.
- Door de voorkennis aan de nieuwe lesstof te verbinden, wordt nogmaals het doel van de les benadrukt.
- In de instructie zijn de volgende stappen duidelijk terug te zien: Ik doe het voor, wij doen het samen, jij doet het alleen.
- Belangrijk is dat de leerkracht de leerlingen in de instructie met kleine stappen steeds meeneemt in de stof. (Bij het leren op afstand is de kans groot dat leerlingen snel afgeleid raken of de draad kwijt raken. Het is daarom belangrijk om leerlingen veel aan de slag te laten gaan met kleine stappen.)
- Daarnaast is, net als bij instructie in de klas, klassenmanagement een belangrijke voorwaarde voor een goede instructie. Wijst de leerkracht de leerlingen op de gemaakte afspraken over wat van de kinderen verwacht wordt tijdens de deelname, zowel in gedrag (zoals niet zomaar gaat chatten en 'hoe stel ik een vraag'), als praktische zaken (als microfoontjes uitzetten, spullen klaarleggen en alvast naar de wc zijn geweest).
- Aandachtspunt blijft ook dat de instructie niet te lang duurt (max 15 minuten voor een basisinstructie).

Als intern begeleider kan het wenselijk zijn om bepaalde aspecten expliciet extra onder de aandacht te brengen als het gaat om kwalitatief goed onderwijs en zicht op ontwikkeling. Te denken valt aan:

- ▶ Formatief evalueren - dit is het proces waarbij je als leerkracht checkt of leerlingen bepaalde kennis op een goede manier hebben opgedaan en/of ze bepaalde vaardigheden goed kunnen toepassen. Bij onderwijs op afstand is dit een essentieel onderdeel van je aanbod. Enerzijds is dit van belang om te kunnen checken of leerlingen onderdeel van je instructie goed hebben begrepen. Anderzijds zorgt dit ook voor een hogere continue betrokkenheid van leerlingen en is het een vorm van verwerking voor henzelf. Bespreek met je leerkrachten de verschillende mogelijkheden. Van belang blijft om naast feedback op productniveau (Is het af? Heb je het goed?) en functioneringsniveau (Werkt alles? Kun je het vinden?) vooral feedback te organiseren op procesniveau (Hoe heb je die som uitgerekend? Waar liep je vast? Daar ging het goed, leg eens uit...) Deze laatste vorm stimuleert het leren en geeft veel informatie over wat een leerling wel/niet beheerst.
- ▶ Verlengde instructie - Na een instructie is het natuurlijk zaak om te kijken welke leerlingen eventueel een verlengde instructie nodig hebben. Je kan leerlingen selecteren maar ook aangeven dat leerlingen die meer instructie willen, langer blijven luisteren. Het beste is om verlengde instructie altijd in (video) contact te laten plaatsvinden om zo tijdens het moment te kunnen afstemmen op wat deze specifieke (groepje) leerlingen nodig heeft. Bespreek met je leerkrachten hoe men dit kan organiseren. Maak hiervoor ook gezamenlijke schoolbrede afspraken.

Benutten van toetsresultaten – trendanalyses – focus op cruciale doelen

Belangrijk is om te focussen op de meest cruciale leerdoelen. Te denken valt aan de volgende te ondernemen acties:

- ▶ Bekijk samen met een groepje leerkrachten (onder-, midden-, bovenbouw en/of leerteam) de resultaten per vak, in combinatie met de methode gebonden toetsen die eerder afgenomen zijn. Bespreek de gemaakte analyses.
- ▶ Bepaal welk beperkt aantal leerdoelen nu prioriteit heeft. Dit doe je door te kijken naar de leerstof hiaten en de analyses. Maar benut ook de ervaring die je met elkaar hebt: bekijk welke cruciale leerdoel door de jaren heen een hardnekkig leerdoel bleek t.a.v. jullie populatie en onderneem daar actie op.
- ▶ Op basis van de gekozen selectie cruciale leerdoelen bekijk je vervolgens de lessen in de methoden en maak je bewuste keuzes.

Regie op de zorgleerlingen

De ib'er gebruikt de inventarisatie op schoolniveau en gaat in overleg met de leerkracht en eventueel de andere ondersteuner (rt'er) na hoe de extra ondersteuning (die in de reguliere situatie al plaatsvond) tot stand kan komen via beeldbellen/hangout/zoom....

Suggesties:

- ▶ Leerlingen met achterstanden, zullen tijdens het thuisonderwijs extra ondersteund worden: de leerkracht maakt minimaal 3x per week contact met deze leerlingen.
- ▶ De ib'er regelt dat bij leerlingen met een arrangement de onderstaande stappen worden gezet:
  - De ondersteuning die door middel van het arrangement is ingezet, wordt voortgezet tijdens de periode van schoolsluiting door beeldbellen of een andere manier van contact op afstand.
  - In het OPP wordt beschreven hoe de ondersteuning in de periode van thuisonderwijs is ingezet.
  - Na afloop van thuisonderwijs wordt geëvalueerd wat de effecten zijn geweest van het doorzetten van het arrangement.
  - Wanneer het niet lukt een arrangement voort te zetten, wordt het opgeschort tot het moment de scholen weer hervat worden. In geval van opschorting wordt een plan van aanpak gemaakt door de leerkracht in samenspraak met de intern begeleider voor het kind voor de tijd dat het thuisonderwijs krijgt. Er wordt geëvalueerd wat de effecten zijn geweest van het opschorten van het arrangement en welke onderwijsbehoeften de leerling heeft.
  - Leerlingen waarvoor een zorgadviesteam overleg (ZAT of MDO) al gepland was gewoon door laten gaan en dat daarbij de gewone procedures rondom groeidocument/OPP etc in acht nemen (ouders betrekken, uitnodigen, handtekening etc).
- ▶ Naast de aandacht voor leerlingen met een onderwijsachterstand is focus op leerlingen met een veiligheidsrisico cruciaal. De veiligheid van deze kinderen staat voorop. De ib'er gebruikt de inventarisatie op schoolniveau en gaat in overleg met de leerkracht na hoe de veiligheid kan worden 'bewaakt'. Hoe houden we deze groep in beeld?

Nu de scholen voor langere tijd gesloten blijven, zou men als volgt kunnen handelen:

De ib'er stemt met directie en leerkrachten de zorgleerlingen af en spreken af hoe zij deze leerlingen ondersteuning op afstand (videobellen, bellen) kunnen geven. De afspraken worden genoteerd bij de inventarisatie op schoolniveau.

- Waar nodig kan de ib'er (anoniem) overleggen met het jeugdteam/sociaal wijkteam of Veilig Thuis.
- In geval er extra maatregelen nodig zijn vraagt zowel school (de ib'er) als het jeugdteam/ sociaal wijkteam toestemming aan het gezin om af te stemmen met de andere betrokken samenwerkingspartners (school, jeugdhulp, GGD, samenwerkingsverband en huisarts). Stem onderling af wie de regie heeft.
- Scholen (in overleg wordt dit gedaan of door de leerkracht of door de ib'er) motiveren gezinnen om in contact te komen met het jeugdteam/sociaal wijkteam, van de gemeente voor ondersteuning in de thuissituatie als zij signalen van overbelasting krijgen.
- De betrokken partijen registreren wanneer nodig gezinnen in de verwijzindex.
- Bij zorgen over Veiligheid volgen alle betrokken partijen de meldcode met waar nodig een melding bij Veilig Thuis tot gevolg.
- Scholen en opvang mogen opvang bieden aan kwetsbare leerlingen. Deze opvang kan uitgevoerd worden in uren, dagdelen of dagen. De geboden opvang wordt frequent geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.
- Leerlingen van SBO scholen krijgen ondersteuning geboden vanuit hun eigen school. Deze scholen stemmen zorgen af door met het gezin te overleggen, contact te leggen met het samenwerkingsverband en (betrokken) hulpverlening te betrekken dan wel te informeren.
- In het geval van grote zorgen die direct onveilig zijn of buiten kantoortijden is Veilig Thuis bereikbaar op telefoonnummer 0800-2000.

De groep leerlingen die achterstanden opbouwt gedurende de periode van thuisonderwijs zal gedurende deze periode in beeld komen. Scholen kunnen hierop anticiperen door leerlingen individueel of in kleine groepjes op afstand ondersteuning aan te bieden (denk aan een vorm van leesonderwijs en extra instructie rekenen). Daarnaast zal na afloop van de periode van thuisonderwijs een plan worden opgesteld door de leerkrachten en ib'ers. Een plan van aanpak gebaseerd op de nieuwe stand van zaken. Gericht op de middenmoot, met nieuwe aandacht voor uitdaging en ondersteuning om opgebouwde hiaten in te lopen. Tijdens de contactmomenten met leerlingen en hun ouders zijn scholen alert op signalen van handelingsverlegenheid in de opvoeding en volgen zij, indien nodig het stappenplan voor leerlingen die risico lopen in de thuissituatie.